Od Redakcji

Kolejny, jedenasty numer czasopisma „Slavia Meridionalis”, który oddajemy do rąk naszych Czytelników, jest głosem w dyskusji na temat dziedzictwa osmańskiego na słowiańskich Bałkanach. Dyskursy naukowe tego obszaru, do niedawna w dużym stopniu podporządkowane potrzebom ideologii narodowych, dziś czerpią obficie z dorobku myśli postkolonialnej i stopniowo odsłaniają bezmiar przemilczeń i przekłamań leżących u podstaw oficjalnych narracji, które odrzuciły osmański wpływ na własną tradycję. Długotrwały negatywny stosunek do tej części dziedzictwa kulturowego uwarunkowany był wyborem europejskiego modelu cywilizacyjnego, dokonany w XIX wieku przez Słowian bałkańskich. Fascynacji modernizacją wtórowała jednak idealizacja swojskości. Ta zaś ukształtowała się w wyniku oddziaływania między innymi kultury ludowo-patriarchalnej i Orientu. Oscylując między fascynacją europejskimi instytucjami kultury, świadomością praktyczną a tęsknotą za bałkańsko-orientalnym *habitus*, elity kształtowały obraz przeszłości i teraźniejszości własnej kultury w sposób selektywny. Obecnie, obok nurtu mającego na celu ostrożne „odzyskanie” dziedzictwa osmańskiego jako ważnego tematu w refleksji o kulturach narodowych, pojawia się dążenie do jego gloryfikacji, czemu nierzadko towarzyszą anachronizmy polegające na rzutowaniu w przeszłość doświadczeń schyłku XX wieku. Na złożony stosunek do tradycji osmańskiej wciąż nakładają się czynniki światopoglądowe i polityczne.

Prezentowane w tomie *Problematyczne dziedzictwo osmańskie* najnowsze studia i rozprawy naukowe ilustrują wielogłosowość dokonywanych dziś przez badaczy przewartościowań, a spojrzenie zarówno z perspektywy wewnętrznej, jak i zewnętrznej odsłania interesujące obszary dla dalszych naukowych eksploracji.

Grażyna Szwat-Gyłybowa
Lilla Moroz-Grzelak